

ג'יימס בולדווין

ערימת הסלעים

מעברו השני של הכביש, מול ביתם, במגרש ריק בין שני בתים, עמדה ערימת הסלעים. היה זה מקום מוזר למצוא בו אוסף עצום כזה של סלעים טבעיים בולט מתוך הקרקע; ומישהו, ככל הנראה דודה פלורנס, סיפר להם פעם שהסלעים נמצאים שם ואי-אפשר להזיז אותם, משום שבלעדיהם קרונות הרכבת התחתית שמתחת לאדמה יתפרקו ויתעופפו לכל עבר, ויהרגו את כל האנשים. הדבר, שנגע באיזו תעלומה טבעית, הקשורה לפני השטח של כדור הארץ ולליבתו, היה הסבר מסקרן מכדי שיפקפקו בו, ויותר מכך, שיווה לערימת הסלעים חשיבות כה מסתורית, עד שרוי הרגיש כי זו זכותו, שלא לומר חובתו, לשחק שם.

ילדים אחרים נראו שם מדי אחר צהריים אחרי הלימודים ולכל אורכם של ימי שבת וראשון. הם נלחמו על ערימת הסלעים. האיצו זה בזה, צועדים בעוז, מסוכנים וחסרי זהירות, נתלו בגבהים, ולעתים אף נעלמו במורד צדה האחר של הערימה בתוך ענק אבק של בלבול וצרחות ורגליים הפוכות, חובטות באוויר. "פלא שהם לא הורגים את עצמם", אמרה אַמם, מתבוננת לעתים ממדרגות החירום. "ילדים, אתם תישארו מחוץ לשמה, שמעתם אותי?" אף על פי שאמרה "ילדים", היתה מביטה ברוי, שישב על מדרגות החירום לצדו של ג'ון. "האל הטוב יודע", המשיכה, "שאני לא רוצה שתחזרו לבית בכל יום שהאל נותן לנו מדממים כמו חזירים". רוי נע בחוסר סבלנות והמשיך לנעוץ מבט אל הרחוב, כאילו במבטו ישיג בצורה כלשהי כנפיים. ג'ון לא אמר דבר. לא באמת דיברו אליו: הוא פחד מערימת הסלעים ומהילדים ששיחקו שם.

בכל שבת בבוקר ישבו ג'ון ורוי על מדרגות החירום והביטו ברחוב האסור מתחתם. לעתים התיישבה אַמם בחדר מאחוריהם, ותפרה, או הלבישה את אחותם הצעירה, או הניקה את פול, התינוק. השמש נפלה באדישות אצילית עליהם ועל מדרגות החירום. מתחתם שוטטו להם נשים וגברים, בנות ובנים, חוטאים כולם. לעתים חלף אחד מחברי הכנסייה, הבחין בהם ונופף לשלום. אז, באותו רגע שבו נופפו בחזרה בנימוס, חשו מאוימים. הם הביטו בקדוש, בין שהיה גבר ובין

שהיתה אשה, עד שהוא, או היא, נעלמו מהעין. הופעתו של אחד הנגאלים גרמה להם לשקול, גם אם בדרך חלולה משהו, את זדוניותו של הרחוב, את זדוניותם החבויה שלהם-עצמם, בעצם יושבם היכן שישבו; וגם לחשוב על אביהם, שחזר הביתה מוקדם בשבתות, כך שבמהרה יופיע מעבר לפינה וייכנס אל המסדרון החשוך מתחתם.

אך עד שהגיע וקטע את חירותם, ישבו מביטים ועורגים מעל הרחוב. בקצהו הקרוב ביותר של הרחוב היה הגשר שנפרש מעל נהר ההארלם והוביל לעיר אחת שנקראה הברונקס; שם התגוררה דודה פלורנס. למרות זאת, כשהבחינו בה מתקרבת, היא לא הגיעה דרך הגשר, אלא מהכיוון ההפוך, מקצהו הנגדי של הרחוב. היא הסבירה את הדבר, הסבר שהיה קלוש בעיניהם, בכך שלקחה את הרכבת התחתית כדי לא ללכת ברגל, ושכל מקרה, אין היא מתגוררת בצד הזה של הברונקס. הם ידעו שהברונקס נמצאת מעברו השני של הנהר, ומעולם לא האמינו לסיפור הזה, אך באמצעם את היחס של אביהם כלפיה, הניחו שהיא בדיוק יצאה ממקום טמא כלשהו של חוטאים, שלא העזה לנקוב בשמו, מקום כמו, למשל, בית הקולנוע.

במהלך הקיץ שחו ילדים בנהר, צללו אליו מרציף העץ או התבוססו בגדה העמוסה אשפה. פעם אחת טבע בנהר ילד בשם ריצ'רד. אמו לא ידעה איפה הוא, ואפילו הגיעה לביתם, לשאול אם הוא אצלם. ואז, בערב, בשש, הם שמעו מהרחוב אשה צורחת ומייללת, והם רצו לחלונות והביטו החוצה. במורד הרחוב הופיעה האשה, אמו של ריצ'רד, צורחת, פניה זועקות לשמים ודמעות זורמות במורדם. אשה הלכה לצדה, מנסה להרגיע אותה ולהחזיק אותה. מאחוריהן הלך גבר, אביו של ריצ'רד, גופתו של ריצ'רד בזרועותיו. שני שוטרים לבנים הלכו בתעלת הניקוז, ונראה שלא ידעו מה עליהם לעשות. ריצ'רד ואביו של ריצ'רד היו רטובים, וגופתו של ריצ'רד נחה לאורך זרועותיו של אביו כמו צרור מחותל. זעקותיה של האשה מילאו את הרחוב, מכוניות האטו והאנשים במכוניות נעצו מבטים, אנשים פתחו את החלונות והביטו החוצה ונחפזו לצאת כדי לעמוד בתעלת הניקוז ולצפות. ואז נעלמה התהלכה הקטנה אל תוך הבית שניצב לצד ערימת הסלעים. ואז, "אלוהים! אלוהים! אלוהים!", זעקה אליזבת, אָמם, וטרקה את החלון.

באחת השבתות, שעה לפני שאביו אמור היה לחזור הביתה, נפצע רוי על ערימת הסלעים והובל צורה במעלה המדרגות. ג'ון והוא ישבו על מדרגות החירום ואָמם הלכה למטבח כדי ללגום תה עם האחות מק'קנדלס. רוי הלך והשתעמם, ולבסוף התיישב לצדו של ג'ון בדומיה חסרת מנות, וג'ון החל לצייר

בספר הלימוד שלו פרסומת מהעיתון לקטֶר חשמלי חדש. כמה מחבריו של רוי עברו מתחת למדרגות החירום וקראו לו. רוי החל להתנועע בעצבנות, לצעוק אליהם מבעד לסורגים. ואז נפלה דממה. ג'ון הביט מעלה. רוי הביט בו.

“אני יורד למטה”, הוא אמר.

“יותר עדיף לך שתהיה איפה שאתה, בוי. אתה יודע שאמא לא רוצה שתהיה למטה”.

“אני תיכף חוזר. היא אפילו לא תדע שהלכתי, אלא אם תרוץ ותגיד לה”.

“אני לא חייב להגיד לה. מה יעצור אותה מלבוא לפה להסתכל דרך החלון?”

“היא מדברת”, אמר רוי. הוא נכנס אל תוך הבית.

“אבל אבא הולך להגיע עוד מעט!”

“אני יחזור לפני זה. מה אתה כל הזמן כל-כך פוחד?” הוא כבר היה בתוך הבית ועכשיו פנה, שעון על אדן החלון, נשבע בקוצר רוח, “אני יחזור תוך חמש דקות”.

ג'ון הביט בו בחמיצות בעוד זה פותח בזהירות את מנעול הדלת ונעלם. בתוך רגע כבר ראה אותו על המדרכה עם חבריו. הוא לא העז ללכת להגיד לאמו שרוי עזב את מדרגות החירום, כי למעשה הבטיח שלא יעשה זאת. הוא התחיל לצעוק, תזכור, אתה אמרת חמש דקות! אך אחד מחבריו של רוי הביט למעלה אל מדרגות החירום. ג'ון השפיל מבט אל ספר הלימוד שלו: הוא השתקע מחדש בעניין הזה של הקטר.

כששב ונשא את מבטו לא ידע כמה זמן חלף, אבל מלחמת כנופיות כבר התנהלה על ערימת הסלעים. עשרות ילדים נלחמו זה בזה תחת השמש הקופחת: מקרטעים ברגליהם על הסלעים ונלחמים בידיהם, גולשים בנעליים שחוקות על האבן החלקלקה, ממלאים את האוויר הבוהק בקללות ובקריאות צוהלות. הם מילאו את האוויר גם בכלי-נשק שהתעופפו: אבנים, מקלות, קופסאות שימורים, אשפה, כל דבר שניתן היה להרים כדי להשליך. ג'ון התבונן כמי שמביט מן הצד בפליאה – עד שנזכר שרוי עדיין למטה, ושהוא אחד הילדים על ערימת הסלעים. ואז הוא פחד. הוא לא יכול לראות את אחיו בין הדמויות בשמש, והוא נעמד, נשען מעבר למעקה מדרגות החירום. ואז רוי הופיע מצדם השני של הסלעים. ג'ון הבחין שחולצתו היתה קרועה. הוא צחק. טיפס עד שניצב בפסגתה של ערימת הסלעים. ואז דבר-מה, קופסת שימורים ריקה, התעופפה באוויר ופגעה במצחו, בדיוק מעל העין. צד אחד בפניו של רוי התמלא בדם, והוא התמוטט והתגלגל למטה ופניו לסלעים. לרגע לא היתה כל תנועה, לא

היה כל צליל, השמש כמו נעצרה על הרחוב ועל המדרכה ועל הילדים שנעצרו בתנועתם. מישהו צרח או צעק, ילדים התחילו לברוח בריצה במורד הרחוב לעבר הגשר. הדמות שנפלה, לאחר שהחזירה את נשימתה וחשה בדמה־שלה, התחילה לצעוק. ג'ון זעק, "אמא! אמא!" ורץ פנימה.

"אל תעצבן, אל תעצבן", התנשפה האחות מק'קנדלס בעודם ממהרים במורד המדרגות הצרות, המתנודדות, החשוכות, "אל תעצבן. לא נולד הילד שלא חוטף איזה משהו מדי פעם. אלוהים!" הם מיהרו אל השמש. גבר הרים את רוי, ועכשיו צעד לקראתם. ילד או שניים ישבו בדממה על השרפרפים שלהם; ילדים התקבצו בשני קצותיו של הרחוב וצפו במתרחש. "הוא לא נפצע קשה", אמר הגבר, "הוא לא היה עושה כזה רעש אם היה נפצע קשה באמת".

אליזבת, עודה רועדת, ניגשה לקחת את רוי, אך האחות מק'קנדלס, גדולה יותר, רגועה יותר, לקחה אותו מידי האיש וזרקה אותו על כתפה, כפי שהיתה נוהגת בשק של כותנה. "אלוהים יברך אותך", אמרה לגבר, "אלוהים יברך אותך, בני". רוי עדיין צרח. אליזבת עמדה מאחורי האחות מק'קנדלס ובהתה בפניו המדממות.

"זה רק שריטה", הגבר המשיך, "רק פתחו לו קצת את העור, זה הכל". הם חצו את המדרכה והתקדמו לכיוון הבית. ג'ון, שלא פחד כעת מהילדים שנעצרו מבט, הסתכל לעבר הפינה, לראות אם אביו כבר שם.

למעלה הם השקיטו את בכיו של רוי. הם שטפו את הדם ומצאו מעל הגבה השמאלית את הצלקת השטחית המשוננת. "אלוהים הרחום", מילמלה אליזבת, "עוד אינך אחד, וזה היה העין שלו". והיא הביטה בדאגה לעבר השעון. "כמה שזה נכון", אמרה האחות מק'קנדלס, עסוקה בתחבושות וביוד.

"מתי הוא ירד למטה?" שאלה אמו לבסוף.

האחות מק'קנדלס ישבה עכשיו ונופפה על פניה במניפה בכיסא־נוח, למראשות הספה שבה שכב רוי, חבוש ודומם. היא עצרה לרגע כדי לשלח בג'ון מבט נוקב. ג'ון עמד ליד החלון, מחזיק את הפרסומת מהעיתון ואת הציור שצייר.

"היינו במדרגות־חירום", הוא אמר. "כמה ילדים שהוא הכיר קראו לו".

"מת?"

"הוא אמר שהוא יחזור תוך חמש דקות".

"למה לא אמרת לי שהוא למטה?"

הוא הביט בידי האוחזות במחברתו, ולא השיב.

"ילד", אמרה האחות מק'קנדלס, "אתה שומע שהאמא שלך מדברת

איתך?"

הוא הביט אל אמו. הוא חזר:

"הוא אמר שהוא יחזור תוך חמש דקות".

"הוא אמר שהוא יחזור תוך חמש דקות", אמרה האחות מק'קנדלס בלעג, "לא נראה לי כמו תשובה נכונה. אתה הגבר בבית, אתה אמור להשגיח על האחים והאחיות הקטנות שלך – אתה לא אמור לתת להם להתרוצץ וכמעט ליהרג. אבל אני מצפה", היא הוסיפה, מתרוממת מהכיסא, שומטת את מניפת הקרטון, "שאבא שלך יכריח אותך להגיד את האמת. אמא שלך יותר מדי רכה איתך".

הוא לא הביט בה אלא במניפה שנחה במושב האדום הכהה, השקוע, עליו ישבה. מניפה כזו הופיעה בפרסומת למשחה מבושמת לעיצוב השיער, שהציגה אשה חומה ואת התינוק שלה, בוהקי שיער שניהם, מחייכים בשמחה זה אל זה. "מותק", אמרה האחות מק'קנדלס, "אני צריכה לזוז. אולי אני יקפוץ יותר מאוחר הערב. אני מאמינה שלא תגיעי לדרשה של המתמהמהים¹ הערב?"

"אני מאמינה שלא", אמרה אליזבת. היא נעמדה. היא והאחות מק'קנדלס נשקו זו על לחיה של זו. "אבל אל תשכחי לזכור אותי בתפילות שלך".

"אני יעשה את זה בטוח". היא השתתחה, ידה על ידית הדלת, השפילה מבטה אל רוי וצחקה. "גבר קטן ומסכן", אמרה, "אני מאמינה שעכשיו הוא היה שמח לשבת על המדרגות-חירום".

אליזבת צחקה יחד איתה. "זה בטוח יהיה לקח בשבילו. את לא חושבת", היא שאלה בעצבנות, עדיין מחייכת, "שהצלקת הזאת הולכת להישאר לו?"

"אלוהים, לא", אמרה האחות מק'קנדלס, "זה שום דבר רק שריטה. אבל שתדעי לך, האחות גריימס, שאת יותר גרועה מילד קטן. עוד כמה שבועות לא תוכלי אפילו לראות שום צלקת. לא, את תמשיכי עם העבודות-בית שלך, מותק, ותודי לאל שלא יצא יותר גרוע". היא פתחה את הדלת. הן שמעו קול צעדים במדרגות. "אני מניחה שזה הכומר", אמרה האחות מק'קנדלס בשלווה, "אני בטוחה שהוא הולך לעשות מהומה".

"אולי זה פלורנס", אמרה אליזבת. "לפעמים היא באה לפה בשעה הזאת". הן עמדו בפתח הדלת, לוטשות מבטן בעת שהצעדים הגיעו למישורת שמתחת, והחלו לטפס שוב אל הקומה שלהן. "לא", אמרה אליזבת לבסוף, "זה לא ההליכה

1 Tarry Service – הדרשה של המתמהמהים, אלה הממתינים לרוח הקודש, נערכת בשבת בערב ומטרתה להכין את הכנסייה לקראת יום ראשון הקדוש. (המתרגם)

שלה. זה גבריאל".

"טוב, אז אני ילך לך", אמרה האחות מק'קנדלס, "וקצת יכין אותו לקראת זה". היא לחצה על ידה של אליזבת בעודה מדברת ויצאה אל המסדרון, מותירה מאחוריה את הדלת פתוחה מעט. אליזבת פנתה באיטיות חזרה אל תוך החדר. רוי לא פקח את עיניו ולא זע, אך היא ידעה שהוא איננו ישן. הוא קיווה לדחות כל מגע עם אביו עד לרגע האחרון. ג'ון הניח את העיתון שלו ואת המחברת שלו על השולחן ונעמד, שעון אל השולחן, נועץ בה מבט.

"זה לא היה אשמתי", הוא אמר. "לא יכולתי לעצור אותו שלא ירד למטה".

"לא", היא אמרה, "אין לך על מה לדאוג. אתה רק תגיד לאבא שלך את האמת".

הוא הישיר אליה מבט, והיא פנתה אל החלון ונעצה את עיניה ברחוב. מה אמרה האחות מק'קנדלס? מחדר השינה שלה שמעה את יללתה הדקה של דליה, ופנתה בזעף אל עבר החדר ואל עבר הדלת שנותרה פתוחה. היא ידעה שג'ון מתבונן בה. דליה המשיכה ליילל, והיא חשבה בכעס, הילדה הזאת נהיית כבר גדולה מדי בשביל זה, אבל חששה שדליה תעיר את פול ומיהרה אל חדר השינה. היא ניסתה להרגיע את דליה שתחזור לישון. אז שמעה את הדלת הקדמית נפתחת ונטרקת ברעש רם מדי – דליה נשאה את קולה בכבי ואלוזבת הרימה באנחה מרוגזת את הילדה לחיקה. הילדה שלה ושל גבריאל, הילדים שלה ושל גבריאל, רוי, דליה, פול. רק ג'ון היה זר, בן-בלי-שם, עדות חיה שלא תימחה לימי החטא של אמו.

"מה קרה?" גבריאל דרש. הוא עמד, עצום-מידות, במרכז החדר, תיק האוכל השחור שלו מתנדנד בידו, נועץ מבט בספה עליה שכב רוי. ג'ון עמד לפניו, ועיניה הנדהמות דימו שעמד ממש תחתיו, תחת אגרופו, תחת הנעל הכבדה שלו. הילד בהה בגבר באימה מרותקת – בילדותה בדרום ראתה ארנבות עומדות כך, משותקות אל מול הכלב שנבח ונבח. היא מיהרה אל הספה וחלפה על פני גבריאל, מרגישה את משקלה של דליה בזרועותיה כמשקלו של שריון, התייצבה בין רוי לגבריאל ואמרה:

"אין כבר מה להתעצבן, גבריאל. הילד הזה התגנב במדרגות שלא הסתכלתי ועשה לעצמו איזה פצע קטן. הוא בסדר עכשיו".

כמו על מנת לאשר את דבריה, פקח רוי את עיניו והביט בריצינות אל אביו. גבריאל שמט ברעש את קופסת האוכל שלו וכרע לפני הספה. "איך אתה מרגיש, בני? תספר לאבא שלך מה קרה?"

רוי פתח את פיו כדי לדבר ואז נתקף בהלה והחל לבכות. אביו אחז בו בכתפו.

"אתה לא רוצה לבכות. אתה הגבר הקטן של אבא. תספר לאבא שלך מה קרה".

"הוא ירד למטה", אמרה אליזבת, "איפה שלא היה לו מה לחפש, והתחיל ללכת מכות עם הילדים הרעים האלה שמשחקים על הערימת-סלעים הזאת. זה מה שקרה, ונס שזה לא היה משהו יותר גרוע".

הוא הביט למעלה, אליה. "את לא יכולה לתת לילד הזה לענות לי ב'צמו'?"

היא התעלמה והמשיכה, עדינה יותר: "הוא נחתך במצח, אבל אין על מה לדאוג".

"קראת לרופא? איך את יודעת שאין על מה לדאוג על זה?"

"יש לך כסף לזרוק על רופאים? אני לא קראתי לרופא. שום דבר לא קרה עם העיניים שלי שאני לא יכולה להגיד אם הוא נפצע קשה או לא. יש לו יותר את הפחד, יותר מכל דבר אחר, ואתה צריך להתפלל לאלוהים שזה רק ילמד אותו לקח".

"עכשיו יש לך הרבה מה להגיד", הוא אמר, "אבל תיכף לי יהיה מה להגיד עוד רגע. אני ירצה לדעת מתי כל זה קרה, מה עשית עם העיניים שלך אז". הוא הפנה את גבו אל רוי, ששכב בשקט והניח את עיניו הדומעות פקוחות לרווחה ואת גופו החזיק נוקשה: כעת, למגעו של אביו, נזכר בגובה, בסלע המשונן, המחליק תחת רגליו, בשמש, השמש המתפוצצת מעליו, בקפיצה שלו לתוך החשיכה וכדם המלוח שלו, וכאשר אביו נגע במצחו, נרתע והתחיל לצרוח. "תישאר במקום, תישאר במקום", הימהם אביו, רועד, "תישאר במקום. אל תבכה. אבא לא הולך להכאיב לך, הוא רק רוצה לראות את התחבושת הזאת, לראות מה הם עשו לגבר הקטן שלו". אך רוי המשיך לצרוח ולא הסכים להישאר במקומו, וגבריאל לא העז להרים את התחבושת מחשש שיכאיב לו יותר. הוא הביט באליזבת בזעם: "את לא יכולה להניח את הילדה הזאת ולעזור לי עם הבחור הזה? ג'ון, קח את אחותך התינוקת מאמא שלך – אל תיראו כאילו לאף אחד מכם אין שום שכל ישר".

ג'ון לקח את דליה והתיישב איתה בכסא-נוח. אמו התכופפה לעבר רוי והחזיקה אותו, בעוד אביו, בזהירות – ובעוד רוי צורח – הרים את התחבושת ונעץ את מבטו בפצע. יבבותיו של רוי החלו לדעוך. גבריאל סידר מחדש את התחבושת. "אתה רואה", אמרה אליזבת לבסוף, "הוא ממש לא קרוב להיות מת,

אפילו לא בכיוון".

"בטח זה לא אשמתך שהוא לא מת". הוא ואליוזבת בחנו זה את זה לרגע בשקט. "הוא היה קרוב מאוד לאבד עין. בטח, העיניים שלו לא גדולים כמו העיניים שלך, אז אפשר להבין שאת חושבת שזה לא כל-כך משנה". לשמע דבריו האחרונים פניה התקשחו. הוא חייך. "אלוהים הרחום", הוא אמר, "את חושבת שאי-פעם תצליחי ללמוד לעשות משהו טוב? איפה היית שכל זה קרה? מי נתן לו לרדת למטה?"

"אף-חד לא נתן לו לרדת למטה, הוא פשוט הלך. יש לו ראש כמו לאבא שלו, הוא חייב לשבור אותו לפני שהוא ידע איך להגיד איתו תודה ולהשתחוות. אני הייתי במטבח".

"איפה היה ג'וני?"

"הוא היה פה בפנים"

"איפה?"

"הוא היה על המדרגות-הכרום".

"הוא לא ידע שרוי למטה?"

"אני מאמינה".

"מה ז'תומרת, את מאמינה? אין לו את העיניים הגדולים שלך סתם, לא?" הוא הביט לעבר ג'ון. "בחור, אתה ראית את אחיך יורד למטה במדרגות?" "גבריאל, אין מה לנסות להאשים את ג'וני. אתה יודע טוב מאוד שיש לך בעצמך בעיות לחנך את רוי איך להתנהג, אז בטח שהוא לא יקשיב לאח שלו. בקושי לי הוא מקשיב".

"איך לא אמרת לאמא שלך שרוי ירד למטה?"

ג'ון בהה בשמיכה שכיסתה את דליה ולא אמר דבר.

"בחור, אתה שומע אותי? אתה רוצה שאני יוציא עליך חגורה?"

"לא, אתה לא", היא אמרה. "אתה לא הולך להוציא שום חגורה על הילד הזה, לא היום אתה לא. אין מי להאשים על זה שרוי שוכב שמה עכשיו חוץ ממך – חוץ ממך שרק עשית ממנו פינוקים ככה שהוא חושב שהוא יכול לעשות בערך הכל ולצאת מזה. אני כאן להגיד לך שזה לא דרך לגדל שום ילד. אם אתה לא תתפלל לאלוהים שיעזור לך לעשות יותר טוב ממה שעשית, אתה הולך לבכות כל החיים שלך שאלוהים לא לקח את הנשמה שלו כבר היום". היא רעדה. היא נעה לכיוונו של ג'ון, עיניה לטושות, לא-רואות, ולקחה את דליה מבין זרועותיו. היא הביטה חזרה בגבריאל, שכבר התרומם ונעמד קרוב לספה, נועץ בה מבט. היא זיהתה בפניו לא רק זעם – הזעם לברו לא היה מפתיע אותה

– אלא גם שנאה כה עמוקה, כה מנוכרת ולא־אישית, עד שלא ניתן היה עוד לתלות אותה במשהו. עיניו הוכו, לא זעות, עיוורות מרוב זדון – כפי שהרגישה במשיכת הארץ תחת רגליה, הרגישה בערגתו להיות עֵד לאובדנה. כמו היתה זו מחווה של פיוס, שבה וניענעה את הילדה בזרועותיה. ונוכח זאת עיניו השתנו, הוא הביט באליוזכת, אִם ילדיו, עזר כנגדו שניתן לו על ידי ריבונו של עולם. או־אז עיניה התעננו. היא ננערה לעזוב את החדר. כף רגלה פגעה בתיק האוכל שנח על הרצפה.

”ג'ון”, היא אמרה, ”תהיה ילד טוב ותרים את התיק־אוכל של אבא שלך”. היא שמעה מאחוריה את תנועותיו המזדחלות לאחר שקם מהכיסא־נוח, את היגררותו הצורמת של תיק האוכל כשהרים אותו, בעודו מרכין את ראשו הכהה לחרטום נעלו הכבדה של אביו.

מאנגלית יואב רוזן